

Kohtuasi 300/86

[...]

Ühisvastutusmaks teraviljasektoris

[...]

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

29. juuni 1988*

Kohtuasjas 300/86,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Brasschaati kohturingkonna Vredegerecht'i (kantonikohtu) eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Luc Van Landschoot, Veurne, Belgia,

ning

Mera NV, Veurne, Belgia,

ja

Fédération européenne des fabricants d' aliments composés (Fefac), Brüssel,

Beroepsvereniging van de Mengvoederfabrikanten (Bemefa), Brüssel,

Fachverband der Futtermittelindustrie eV, Bonn,

Danske Korn - og Foderstof Im - og Eksportoerers Faellesorganisation (Dakofo),
Kopenhaagen,

Syndicat national des industriels de l' alimentation animale (SNIA), Pariis,

Irish Corn and Feed Association, Dublin,

Associazione nazionale tra i produttori de alimenti zootecnici (Assalzo), Rooma,

Koninklijke Vereniging Het Comité van Graanhandelaren, Rotterdam,

Vereniging van Nederlandse Mengvoederfabrikanten, Haag,

Confederación Española de Fabricantes de Piensos Compuestos, Madrid,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

Federation of Agricultural Coops, London,

United Kingdom Agricultural Supply Trades Association (Ukasta), London,

Syndicat national du commerce des grains et légumes secs (Synagra), Brüssel,

menetlusse astujad,

seoses komisjoni 30. juuni 1986. aasta määruse nr 2040/86, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ühisvastusmaksu kehtestamiseks teraviljasektoris, kehtivusega (EÜT 1986, L 173, lk 65).

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees G. Bosco, kohtunikud U. Everling, Y. Galmot, R. Joliet ja F. Schockweiler,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: D. Loutermann, ametnik,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

Mera NV ja menetlusse astujad, esindajad: I. Van Bael, J.-F. Bellis ja J.-P. Spitzer,

Itaalia valitsus, esindaja: I. Braguglia,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: R. C. Fischer,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet ja 17. novembri 1987. aasta kohtuistungit,

olles 9. veebruaril 1988. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

1. Belgia Brasschaati kohturingkonna Vrederecht (kantonikohus) esitas oma 26. novembri 1986. aasta otsusega, mis jõudis Euroopa Kohtu kantseleisse 1. detsembril 1986, Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsusetaotluse küsimuses, mis puudutab komisjoni eeskirju ühisvastutusmaksu kehtestamiseks teraviljasektoris.

2. Küsimus tõusetus talupidaja Luc Van Landschooti ja segajõusöötva tootva ettevõtte Mera NV vahel käimasolevas kohtumenetluses. Mera NV ostis hr Van Landschootilt 44 252 BFRi eest 4 925 kg maisi. Sellest hinnast lahutati 1242 BFRi teraviljasektori

ühisvastutusmaksuks, sest Mera kui teravilja esimese etapi töötaja pidavat maksu teravilja tootjale edasi andma.

3. Hr Van Landschoot soovib Vrederegerechtle esitatud hagiavalduses, et Mera NV peaks maksma talle ühisvastutusmaksuna kinnipeetud 1242 BFRi koos intressidega. Oma hagi põhjendab ta sellega, et see maks on vastuolus üldise võrdse kohtlemise põhimõttega, asutamislepingu artikli 40 lõikega 3 ja nõukogu poolt selles valdkonnas sätestatud eeskirjadega.

4. Kuna langetatav otsus sõltus sellest, kas komisjoni eeskirjad ühisvastutusmaksu kohta teraviljasektoris on kehtivad, peatas Vrederegerecht menetluse ja edastas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse järgmises küsimuses:

„Kas ühisvastutusmaks, mille jaoks on komisjoni 30. juuni 1986. aasta määruses (EMÜ) nr 2040/86 sätestatud üksikasjalikud eeskirjad, kehtiv?“

5. Üksikasjalikum ülevaade riikliku kohtu ees oleva kohtuasja faktilistest asjaoludest, ühenduse vastavatest sätetest, menetluse käigust ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikest märkustest on kohtuistungis ettekandes ning edaspidi mainitakse neid või viidatakse neile ainult niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks.

Küsimuse eesmärk

6. Kohtu ees olevatest dokumentidest selgub, et riiklikule kohtule esitatud vastuväide teraviljasektori ühisvastutusmaksu kohta puudutab sisuliselt maksuvabastust, mis on sätestatud komisjoni 30. juuni 1986. aasta määruse 2040/86, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ühisvastutusmaksu kehtestamiseks teraviljasektoris (EÜT 1986, L 173, lk 65), mida on muudetud komisjoni 12. augusti 1986. aasta määrusega nr 2572/86 (EÜT 1986, L 229, lk 25), artikli 1 lõike 2 teises lõigus. Eelmainitud sättega nähakse sisuliselt ette, et esimese etapi töötlemine, mis toimub talupidaja enda talus, peab olema vaba ühisvastutusmaksust, kui töötlemise tulem kasutatakse loomasöödaks samas talus ja töötlemistehnika on osa talu põllumajanduslikust sisseseadest. Sellepärast tuleb kehtivusküsimust kaaluda selle sätte valguses.

7. Mera NV ja tema toetuseks menetlusse astujad väidavad, et need eeskirjad on kehtetud. Sellega seoses väidavad nad esiteks, et maksuvabastussüsteem on diskrimineeriv. Muudetud kujul vabastab määrus nr 2040/86 maksust kõik talupidajad, kes teevad teraviljast oma talus oma kariloomadele sööta, ja seda komisjoni antud tõlgenduse kohaselt mitte ainult siis, kui nad teravilja ise toodavad, vaid ka siis, kui nad ostavad seda kolmandatelt pooltelt. Segajõusööda tööstuslikele tootjatele aga sellist maksuvabastust ei anta, ka siis, kui tootja töötleb selle talupidaja antud teravilja, kes pärast saadud toodet oma talus kasutab. Mera NV ja menetlusse astujad väidavad samuti, et ühisvastutusmaksu nõudmine vaid tööstustöötajatelt ei ole kooskõlas nõukogu vastavate määruste eesmärgiga, milleks on tasakaalu taastamine teraviljaturul.

8. Itaalia valitsus ja komisjon leiavad aga, et kõnealused määrused kehtivad ega ole diskrimineerivad. Nad väidavad eelkõige seda, et oma talus loomasöödaks kasutamiseks samas teravilja töötlev talupidaja on nii tööstuslikust kui ka töötlemiseks mõeldud

teravilja müüvast tootjast erinevas olukorras. See, et esimesel on õigus maksuvabastusele ja teisel kahel mitte, ei ole seetõttu diskrimineerimine tootjate või töötlevate vahel. Samuti ei saa öelda, et tarbijate vahel oleks diskrimineerimist, sest teravilja kasutavad talud saavad alati nõuda maksuvabastust kas seetõttu, et töötlevad oma toodangu ise või töötlevad teistelt talupidajatelt ostetud teravilja.

9. EMÜ asutamislepingu artikli 40 lõike 3 teise lõigu kohaselt peab ühine turukorraldus välistama ühenduse piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise. Euroopa Kohus on järjekindlalt sedastanud, et see säte, mis on võrdse kohtlemise üldpõhimõtte konkreetne väljendus, keelab võrreldavate olukordade erineva käsitlemise, välja arvatud juhul, kui selline erinev kohtlemine on objektiivselt põhjendatud. Arvestades poolte kirjalikke märkusi kohtuistungil, tuleb kõigepealt uurida, kas muudetud määruse nr 2040/86 artikli 1 lõike 2 teine lõik diskrimineerib teraviljatöötlevaid.

Teraviljatöötlevate diskrimineerimine

10. Eelmainitud artikli 1 lõike 2 teine lõik vabastab ühisvastutusmaksust talupidajad, kes töötlevad teravilja oma talus talule kuuluva tehnikaga ja kes töödeldud toodet samas talus ka kasutavad. Muudel juhtudel, eelkõige tööstuslike töötlevate puhul, aga sellist maksuvabastust ei tehta.

11. Sellega seoses tuleb meeles pidada, et ühisvastutusmaksu reguleerivate ühenduse määruste eesmärk on piirata teraviljaturul struktuurset ülejääki. See eesmärk õigustab vaid turule viidava teravilja töötlemisele kehtestatud maksu, sest turu ülejääk suureneb vaid sellisel moel, kuna suletud ringi jäävad teraviljakogused ei aita kaasa ülejäägi tekkimisele.

12. Järelikult on õigustatud töötlevate erinev kohtlemine selle alusel, kas töödeldud tooted lastakse turule või kasutatakse töötleva oma talus. Seega on tööstuslike töötlevate ja talupidajatest töötlevate erinev kohtlemine põhimõtteliselt lubatud, sest esimesed töötlevad üldreeglina selleks, et töötlemise tulemit turul müüa.

13. Selline erinev kohtlemine ei ole siiski õigustatud, kui tööstuslik töötleva ei müü töödeldud tooteid turul, vaid tarnib need tootjale, tingimusel, et viimane kasutab neid oma talus, sest sellisel juhul ei aita kõnealused tooted kaasa ülejäägi tekkimisele.

14. Järelikult nähtub, et muudetud määruse nr 2040/86 artikli 1 lõike 2 teine lõik diskrimineerib tööstuslike töötlevaid, kui nad töötlevad talupidajate antud teravilja ja töödeldud tooteid on kavas taaskasutada talus, ning talupidajatest töötlevaid, kes töötlevad oma teraviljatoodangut oma talus kasutamiseks.

15. Sama kehtib ka nende tootjate kohta, kes töötlevad oma teraviljatoodangut kas väljaspool oma talu või sellise tehnika abil, mis ei kuulu nende talu sisseseade hulka, aga kasutavad töödeldud toodangut oma talus.

16. Seda järeldust ei saa ümber lükata praktiliste probleemidega, mis tekivad taludes toimiva töötlemise üle järelevalve teostamisel, et maksust oleksid vabastatud vaid need tootjad, kes töötlevad teravilja enda talus oma talu tehnikaga. See piirang on veelgi

alusetus, kui see seab ebasoodsamasse olukorda eelkõige väiketalud, millel on liiga vähe ressursse, et endale töötlemistehnika soetada.

17. Teisalt ei saa töötajate diskrimineerimise tuvastamisel väita, et komisjoni ametnike poolt 5. septembril 1986 liikmesriikidele saadetud teleksis edastatud tõlgenduse kohaselt on maksust vabastatud ka talupidajatest töötajad, kes ostavad teravilja kolmandatelt pooltelt, et seda oma talus töödelda ja seal ka kasutada, nagu väidab põhikohtuasja kostja. Tegelikult ei ole selline tõlgendus muudetud määruse nr 2040/86 artikli 2 lõike 1 teise lõiguga kooskõlas.

18. Tõsi, et sätte saksa- ja ingliskeelsed versioonid kasutavad üldtermineid „Landwirt“ ja „farmer,“ mis tekitavad kahtlust, kas sätet kohaldatakse ka talupidajale, kes ise teravilja ei tooda. Sätte autentseid versioone kõikides teistes keeltes näitavad siiski selgelt, et maksust võib vabastada vaid teraviljatootja enda poolt tehtava esimese etapi töötlemise. Selline tõlgendus on kooskõlas ühisvastutusmaksu määruste eesmärgiga, milleks on majandusahelasse siseneva teravilja ülejäägi piiramine, ning sellepärast tuleb järgida just seda tõlgendust. Sellisena tõlgendatult ei ole sätte seega selles osas diskrimineeriv.

Teraviljatootjate ja teraviljatarbijate diskrimineerimine

19. Nõukogu 29. oktoobri 1975. aasta määruse nr 2727/75 teraviljaturu ühise korralduse kohta, mida on muudetud nõukogu 23. mai 1986. aasta määrusega nr 1579/86 (EÜT L 139, lk 29), artikli 4 lõike 6 ning määruse nr 2040/86 artikli 2 lõike 1 ja artikli 5 lõike 1 kohaselt annavad teraviljatöötajad enda poolt makstud maksu edasi tootjatele.

20. Järelikult võidakse teraviljatootjaid diskrimineerida vaid siis, kui diskrimineeritakse teraviljatöötajaid. Seega sisaldub tootjate diskrimineerimise küsimus töötajate diskrimineerimise küsimuses ja puudub vajadus seda eraldi uurida.

21. Mis puudutab väidet, et teraviljatarbijaid diskrimineeritakse, siis piisab mainimisest, et kuna maksu antakse edasi, siis lasub see koorem vaid teraviljatootjatel. Tarbijad ei saa seetõttu väita, et neid maksuvabastuseeskirjade tõttu diskrimineeritakse.

Eelotsuse kohaldamisala

22. Kõikidest eeltoodud kaalutlustest nähtub, et määruse nr 2040/86 artikli 1 lõike 2 teine lõige viib eelkirjeldatud viisil tegutsevate teraviljatootjate ja teraviljatöötajate osalise diskrimineerimiseni. Sellepärast tuleb see sätte kuulutada selles osas kehtetuks. Ühenduse seadusandlik võim peab selle kohtuotsuse alusel võtma vastu kohased meetmed, mis tagavad käitajate võrdse kohtlemise maksuvabastuseeskirjade puhul.

23. Kohtuasja konkreetsete asjaolude puhul, kus diskrimineerimine on tingitud mitte sättestatust, vaid sättestamata jäetust, oleks vaidlusaluse sätte otsese kehtetuks tunnistamise tagajärg kuni uute sätete vastuvõtmiseni see, et kõiki erandeid eiratakse.

24. Sellistel asjaoludel tuleb EMÜ asutamislepingu artikli 174 teist lõiku, mille kohaselt võib Euroopa Kohus märkida, milliseid tühiseks tunnistatud määruse tagajärgi loetakse kehtivaks, kohaldada analoogselt samade õiguskindluse põhjendustega nagu selle sätte

aluseks olevaid põhjendusi. Sellepärast tuleb selgitada, et kuni uute eeskirjade vastuvõtmiseni peavad pädevad asutused kohaldama kehtetuks tunnistatud sättes ette nähtud maksuvabastust, kuid andma selle õiguse ka neile käitajatele, keda mõjutab tuvastatud diskrimineerimine.

25. Seetõttu peab vastus tõstatatud küsimusele olema järgmine:

„Komisjoni 30. juuni 1986. aasta määruse nr 2040/86, mida on muudetud komisjoni 12. augusti 1986. aasta määrusega nr 2572/86, artikli 1 lõike 2 teine lõik on kehtetu selles osas, et vabastab ühisvastutusmaksust teraviljade esimese etapi töötlemise, mis toimub tootja enda talus talu oma tehnikaga, tingimusel, et töötlemise tulemit kasutatakse samas talus, kuid ei anna maksuvabastust esimese etapi töötlemisele, mis toimub tootja talust väljaspool või tehnikaga, mis ei ole osa talu põllumajanduslikust sisseseadest, kuigi töötlemise tulemusena saadud tooteid kasutatakse samas talus.

Ühenduse seadusandlik võim peab selle kohtuotsuse alusel võtma vastu kohased meetmed, mis tagavad käitajate võrdse kohtlemise maksuvabastuseeskirjade puhul.

Kuni selle ajani peavad pädevad asutused jätkuvalt kohaldama kõnealuses sättes ette nähtud maksuvabastust, aga maksust tuleb vabastada ka käitajad, keda mõjutab tuvastatud diskrimineerimine.“

Kohtukulud

26. Euroopa Kohtule kirjalikke märkusi esitanud Itaalia valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus riiklikus kohtus poolelioleva asja üks etapp, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda),

vastates Brasschaati kohturingkonna Vrederecht'i poolt 26. novembri 1986. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1) Komisjoni 30. juuni 1986. aasta määruse nr 2040/86, mida on muudetud komisjoni 12. augusti 1986. aasta määrusega nr 2572/86, artikli 1 lõike 2 teine lõik on kehtetu selles osas, et vabastab ühisvastutusmaksust teraviljade esimese etapi töötlemise, mis toimub tootja enda talus talu oma tehnikaga, tingimusel, et töötlemise tulemit kasutatakse samas talus, kuid ei anna maksuvabastust esimese etapi töötlemisele, mis toimub tootja talust väljaspool või tehnikaga, mis ei ole osa talu põllumajanduslikust sisseseadest, kuigi töötlemise tulemusena saadud tooteid kasutatakse samas talus.

2) Ühenduse seadusandlik võim peab selle kohtuotsuse alusel võtma vastu kohased meetmed, mis tagavad käitajate võrdse kohtlemise maksuvabastuseeskirjade puhul.

3) Kuni selle ajani peavad pädevad asutused jätkuvalt kohaldama kõnealuses sättes ette nähtud maksuvabastust, aga maksust tuleb vabastada ka käitajad, keda mõjutab tuvastatud diskrimineerimine.

Bosco

Everling

Galmot

Joliet

Schockweiler

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 29. juunil 1988. aastal Luxembourgis.

J.-G. Giraud

G. Bosco

Kohtusekretär

Viienda koja esimees